

ІЄРАРХІЧНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА МАЛОМУ ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Д.є.н. В.Я. Заруба, О.О.Антонець

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Україна, м. Харків
vza@kpi.kharkov.ua

Управління витратами на підприємствах малого бізнесу часто ведеться на основі усереднених за часом характеристик витрат ресурсів. Це не дає належного ефекту: поки воно ведеться, змінюються і внутрішні умови на підприємстві, і його навколишнє середовище. Динамічні зміни зовнішнього середовища та його невизначеність приводять до необхідності використання системного підходу до управління підприємством. У відповідності із системним підходом, зокрема властивістю ієрархічності, управління підприємством та управління витратами доцільно розглядати на трьох рівнях: стратегічному, тактичному і оперативному. В рамках стратегічного планування визначаються пріоритетні напрямки розвитку, даються відповіді на наступні питання: які основні цілі підприємства, що воно буде виробляти, якою буде його структура і т.п. Таким чином, стратегічний рівень визначає характер змін поточного способу діяльності. Адаптація на стратегічному рівні спрямована на диверсифікацію середовища у зв'язку із зміною конкурентної позиції підприємства в його стратегічній сфері бізнесу, або переходом в нову сферу.

Планові рішення тактичного рівня спрямовані на поетапну реалізацію стратегії підприємства. Тактичне планування передбачає складання середньострокових планів, в яких конкретизується стратегія розвитку підприємства, методи та форми її реалізації. На оперативному рівні плануються конкретні дії в рамках тактичного плану: дезагрегація тактичного плану в місячні, декадні, добові плани. На тактичному і оперативному рівнях підприємство здійснює взаємодію зі своїм мікросередовищем. При цьому об'єкти і результати його впливу

кореспондуються із швидким (на оперативному рівні) і повільним впливом (на тактичному рівні), що надходить зі сторони зовнішнього середовища.

Конкретні періоди часу, для яких розробляються стратегічні, тактичні та оперативні плани, залежать від галузевої специфіки підприємства, його традицій та досвіду. Для малого підприємства в сучасних вітчизняних умовах стратегічний план розробляється на термін від 1- 2 років, тактичний план – на місяць або квартал, оперативний – в розрізі одного місяця.

Таким чином, загальні положення концепції управління витратами на малому підприємстві необхідно деталізувати за рахунок розгляду змісту адаптивного управління витратами на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях, оскільки в процесі формування управлінських реакцій підприємство стикається із необхідністю урахування змін різного характеру в зовнішньому середовищі. На оперативному рівні необхідно компенсувати різкі та значні короткострокові зміни параметрів зовнішнього середовища, що можуть призвести до втрати стійкості підприємства. На тактичному рівні коливання попиту є більш тривалими, відповідно потрібно прогнозувати обсяги операційних витрат, та на цій основі приймати рішення щодо таких обсягів витрат, які будуть урівноважувати сезонні коливання. Стратегічний рівень управління передбачає компенсацію прогнозованих змін в зовнішньому середовищі, які неможливо компенсувати виключно оперативними рішеннями. Крім того, очевидним є необхідність наявності інструменту, що дозволяє встановити зв'язок між рівнями управління витратами.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Конкурентоспроможність: проблеми науки та практики: Монографія / Під ред. Пономаренка В. С., Кизима М. О., Тищенко О. М. – Харків: ФОП Павленко О.Г., ВД «ІНЖЕК», 2010. – 290 с.
2. Прогнозування соціально-економічних процесів: сучасні підходи та перспективи: Монографія / Під ред. О.І.Черняка, П.В.Захарченко. – Бердянськ: Видавець Ткачук О.В., 2011. 436 с.